

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiselețana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Riureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Țimișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânurmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărăndeana, Zlăgheana, Zorile.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 filieri.

Prețul maximal al cerealelor.

Cu data de 14 crt. a apărut ordonanța guvernului Nr. 2350/916 M. E. privitoare la prețurile maximale pentru grâu, săcară, grâu mestecat, orz și ovăs.

Prețurile maximale sunt fixate pentru două perioade. Prima perioadă durează dela 16 Iulie 1916 până la 15 Decembrie 1916, și a doua perioadă dela 15 Decembrie 1916 încolo.

Prețurile fixate sunt următoarele:

	Până la 15 Decembrie	După 15 Decembrie
In com. de-a dreapta Dunării:	K	K
grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	33.—	30.—
In comit. de-a stânga Dunării:		
grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	34.—	31.—
In comitatele nordice: Árva, Liptó, Turócz, Trencsén și Zolyom:		
grâu	42.—	38.—
săcară și grâu mestecat	34.50	31.50
orz	34.—	31.—
Intre Dunăre și Tisa: în com. Heves și Pest-Pilis-Solt-Kiskún:		
grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	33.—	30.—
orz	32.—	29.—
In comitatele: Csongrád, Iász- Nagykun-Szolnok:		
grâu	41.—	37.—
săcară și grâu mestecat	33.50	30.50
orz	32.—	29.—

In Budapesta:

grâu	42.—	38.—
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	33.—	30.—

In comitatele de-a stânga Tisei
cu excepția comit. Sáros și Szepes:

grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	33.50	30.50
orz	33.50	30.50

In comitatele Sáros și Szepes:

grâu	42.—	38.—
săcară și grâu mestecat	34.50	31.50
orz	34.—	31.—

De-a stânga Tisei: în comi-
tatele Bichiș, Hajdu și Szabolcs:

grâu	41.—	37.—
săcară și grâu mestecat	33.—	30.—
orz	32.—	29.—

In comitatele Sătmar, Bihor,
Maramurăș, Sălăgiu și Ugocea:

grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	33.50	30.50
orz	33.—	30.—

Comitatul Carașeverin:

grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	32.—	29.—

Comitatele: Arad, Cenad, Ti-
miș și Torontal:

grâu	41.—	37.—
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	32.—	29.—

In Ardeal:

grâu	42.—	38.—
----------------	------	------

	Până la 15 Decembrie	După 15 Decembrie
	K	K
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	32.—	29.—
In orașul și cercul Fiume:		
grâu	42.—	38.—
săcară și grâu mestecat	34.—	31.—
orz	34.—	31.—
In Croația-Slavonia:		
grâu	41.50	37.50
săcară și grâu mestecat	33.—	30.—
orz	33.—	30.—

Prețurile de mai sus se înțeleg la grâu, pentru grâu sănătos, conținând maximum 2% corpuri străine și având greutate de 76 kg. pro hectolitru;

la săcară pentru săcară sănătoasă de 71 kg. greutate de calitate pro hectolitru;

la orz și ovăs, pentru orz și ovăs sănătos fără considerare la greutatea de calitate.

Dacă grâul — pe lângă maximum 2% corpuri străine — este mai greu decât 76 kg. pro hectolitru, atunci prețul maximal crește de fiecare kg. complet al diferenței de greutate hectolitrică — până la 78 kg. inclusiv — cu 20 fil., iar până la o diferență de 3 kg., adecă până la 81 kg. cu 15 fileri.

Dacă grâul — pe lângă maximum 2% corpuri străine — este mai ușor de 76 kg., atunci prețul maximal scade de fiecare kg. complet al diferenței de greutate hectolitrică, până inclusiv 73 kg. cu 20 fileri, peste aceasta de fiecare kg. până la 71 kg. cu 30 fil.

Dacă săcara este pro hectolitru mai grea sau mai ușoară decât 71 kg. atunci prețul maximal fixat se urcă resp. scade de fiecare kg. complet a diferenței de greutate hectolitrică, dar maximum până la o diferență de 3 kg. cu 15 fileri.

Prețurile maximale de mai sus cuprind și spesele de transport la stațiunea de încărcare, fără saci, și se înțeleg pentru cumpărări cu bani gata la locul de predare a mărfii. Pentru cumpărările făcute de „Societatea pe acții pentru produse de războiu“ sau de comisionarii acesteia sunt normative prețurile maximale valide la stațiunea de încărcare.

Vanzătorul este în drept a socoti separat prețul sacilor furnisați, pentru cari ministrul de comerț poate fixa prețuri maximale.

„Societatea pe acții pentru produse de războiu“, precum și comisionarii acestei societăți sunt obligați a plăti pentru cerealele cumpărate dela producători prețurile maximale fixate în ordonanța prezentă, amăsurat calității respectivelor cereale. Dacă cantitatea cerealelor oferite nu trece peste 50 măși metriche atunci „Societatea“ sau comisionarii ei pot calcula drept preț de cumpărare cu K 1.— mai puțin decât prețurile maximale fixate de autorități.

Dacă „Societatea pe acții pentru produse de războiu“ sau comisionarii ei, nu iau în primire dela producător cerealele cumpărate, în termenul fixat în

contract, atunci vânzătorul poate socoti, după prețul de cumpărare, și interese de întârziere și taxă de magazinăgiu, pe timpul cât de fapt a ținut marfa în magazin peste termenul fixat în contract.

Interesele, ce se pot cere, în caz de vânzare pe credit, peste prețurile maximale fixate, pot fi socotite cel mult cu 2% peste etalonul oficial de escont al Băncii Austro-Ungare.

Prețurile maximale fixate prin ordonanța prezentă au intrat în vigoare la 16 Iulie 1916. Neobservarea dispozițiilor cuprinse în ordonanță, cari însă pentru cerealele importate din străinătate nu au valoare, se pedepsește cu arest până la 6 luni și amendă până la K 2000.—

Pentru cerealele din recolta anului 1915, secuestrate deja înainte de intrarea în vigoare a ordonanței prezente, precum și pentru cele oferite spre cumpărare sau preluare „Societății pe acții pentru produse de războiu“ sau comisionarilor ei, sunt normative prețurile maximale de pan' acum.

Pentru calcularea prețului făinei, fabricate din grâu, săcară, precum și din orz, rămân în vigoare, până la alte dispoziții a ministerului, prețurile maximale de pan' acum.

Un nou sistem de stenografie.

(Urmare).

Stabilirea unui sistem unitar de stenografie românească o va putea face, natural, numai Academia Română printr'o comisiune specială.

Intrucât sistemul stenotachigrafic corăspunde firei limbii românești și întrucât mi-a reușit prelucrarea lui, o vor judecă ceice se vor ocupa cu dragoste și stăruință de cei 16 paragrafi următori.

Deoarece partea teoretică conține numai legile referitoare la sistemul însuși, aflăm de bine să spunem aici și ceva despre ortografia stenografică.

Sistemul nostru stenotachigrafic încă scrie cu ortografie fonetică, însă în prelucrarea lui va trebui să scrie cu ortografie fonetică românească.

Regula este: *scrie, ce se aude*. De aceea nu vom avea dispozițiuni speciale pentru *diftongi*. În lung și lat se consideră ca diftongi, grupe de vocale următoare una după alta într'o silabă, sau mai multe, în timp ce sub raport fonetic — dupăcum se știe — *diftongi sunt sunete mixte*, în cari se pot auzi deodată mai multe vocale elementare. Din punctul acesta de vedere diftongii românești sunt numai sunetele *ă* și *î* (pentru limba literară). Acești diftongi românești îi vom considera ca vocale deosebite, aplicându-le legile vocalelor, cu semne și simboluri deosebite, pentruca să avem o scrisoare românească sigură. E drept, că «mamaliga» o cetește orice român «mămăligă», însă pentruca să cetim «par»-ul «păr», și *zăr*-ul *zar*? Noi socotim, că e bine să se deosebească și în scris *val*-ul de *vâl*, precum și *vâr*-ul de *var*. Trebuie să se scrie apriat *ă*, ca să nu se mai cetească *satul sătul*, căci alunecând pe panta aceasta, se poate face și *mâna mină*, iar *vina vână*, deși în românește nu tot *sin*-ul este *sân* și nici *fin*-ul nu e *fân*. (Vezi adaptările: Gabelsberger, și câteodată

cafea, spre care scop întreaga cantitate de cafea importată după intrarea în vigoare a ordonanței privitoare la cafea — a fost secuestrată. Centrala fixează, cu aprobarea ministrului de comerț, și prețurile maxime, ce se pot pretinde în comerțul en gros și în circulația, ce servește consumul direct.

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 27 Iunie 1916 în comparație cu 25 Iunie 1915 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 514.523,047, și anume: aur (monete) L 291.294,390, aur depozitat L 141.923,250, aur (lingouri) L 325,247, disponibil și trate considerate ca aur Lei 80.980,160, (în 1915 Lei — și anume: aur (monete) Lei — aur depozitat Lei — aur (lingouri) L — disponibil și trate considerate ca aur Lei —). Argint și diverse monete: Lei 265,040 (în 1915 Lei —). Efecte scontate Lei 105.542,075 (în 1915 Lei —). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: Lei 30.380,294 (în 1915 Lei —). Imprumutul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): Lei 9.687,259 (în 1915 Lei —). Imprumut în cont-curent pe bônuri de tezaur 2½% aur (1914 și 1915): Lei 141.066,430 (în 1915 Lei —). Efectele capitalului social: Lei 10.697,312 (în 1915 Lei —). Efectele fondului de rezervă: Lei 16.149,577 (în 1915 Lei —). Efectele fondului amortizărilor, imobililor, mobililor și mașinilor Lei 3.849,181 (în 1915 Lei —). Imobile Lei 6.726,513 (în 1915 Lei —). Mobilier și mașini de imprimărie: Lei 1.110,361 (în 1915 Lei —). Cheltuieli de administrație: Lei 1.774,749 (în 1915 Lei —). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 148.834,160 (în 1915 Lei —). Bônuri de tezaur 2½% aur în gaj pentru Imprumutul Statului: Lei 400.000,000 (în 1915 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 158.637,149 (în 1915 Lei —). Conturi-curente: Lei 329.800,738 (în 1915 Lei —). Conturi de valori: Lei 51.488,391 (în 1915 Lei —). Conturi diverse: Lei 21.779,283 (în 1915 Lei —).

Pasiv: Capital: Lei 12.000,000 (în 1915 L —). Fond de rezervă: Lei 42.352,431 (în 1915 Lei —). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 6.206,632 (în 1915 Lei —). Bilete de bancă în circulație: Lei 903.273,225 (în 1915 Lei —). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 5.637,023 (în 1915 Lei —). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 229.502,166 (în 1915 Lei —). Efecte și alte valori de restituit: Lei 707.471,309 (în 1915 Lei —). Conturi diverse: Lei 46.468,773 (în 1915 Lei —).

Taxa: Scont 5%, dobânda 6%.

Sumarul:

Prețul maximal al cerealelor. — Un nou sistem de stenografie. — Două împrumuturi interne ale României. — **Agricultură:** Situația agricolă — **Cronică:** Bancnote noi, à K 10, O centrală pentru cafea, Banca Națională a României.

„CRIȘANA“, institut de credit și de economii societate pe acții, Brad.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de cassar la centrala institutului «Crișana» din Brad, se publică concurs cu termen până la 1 August st. n. 1916.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

- Salar fundamental K 1600.—
- Bani de cuartir . „ 400.—
- 15% adaus de scumpete după salarul fundamental și câte 15% adaus de scumpete pe timpul cât ține războiul,
- tantiema statutară și
- 6 cuincuenale de câte 10%, calculate din ziua definitivării.

Dela reflectanți să recere ca să dovedească, că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, sau că au vre-o altă școală analogă și că până acum au fost angajați la vreun institut de bani ca funcționar de bancă.

Cassarul va avea să depună o cauțiune în bani gata de K 3000.—, sau hârtii de valoare acceptabile în mărimea cauțiunii amintite.

Noul cassar după un an de probă va fi definitivat și luat în șirul funcționarilor cu drept de pensiuine.

Recurenții sunt rugați, întrucât le este posibil, să-și prezinte cererile în persoană.

1—2

Direcțiunea.

„ARIEȘIANA“, institut de credit și economii în Turda.

Concurs.

La subsemnatul institut sunt două posturi vacante, cari se pot ocupa momentan, și anume: unul pentru practicant, absolvent de școlile comerciale, iar altul pentru substituit de contabil.

Practicant cu praxă este preferit.

Reflectanții sunt rugați a-și înainta rugărilor cu documentele recerute direcțiunii noastre, — comunicând și pretensiunile de salariu, — cu posibilă urgență.

Turda, la 3 Iulie 1916.

2—3

„Arieșana“, institut de credit.

„CODREANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Băsești.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «CODREANA», soc. pe acții, se invită conform §-ilor 4, 19, 33, la
a X-a adunare generală ordinară,
 care se va ține în Băsești (localul institutului) *Luni în 31 Iulie 1916, la 9 ore a. m.*

Obiectele:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte.
2. Designarea notarilor, a verificatorilor și alor 2 scrutinători conform §-ului 25.
3. Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiere asupra examinării conturilor anuale, stabilirea bilanțului pe anul 1915 și votarea absoluturului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere.
4. Distribuirea profitului curat, conform §-ului 99, punctul a) b) c) și d.
5. Fixarea dividendelor și termenul solvirii acelor pe anul 1915, conform §-ului 33, punct c).
6. Fixarea prețului marcelor de prezență, plata direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, precum și plata suplimentară a funcționarilor în sensul §-ului 33, punctul d) din statute.
7. Alegerea unui membru în direcțiune cu mandat de 3 ani în locul membrului Traian Nemeș, care a răposat.
8. Alegerea membrilor din comitetul de supraveghiere a căror mandat a expirat în sensul statutelor, § 33, punctul e).
9. Eventuale propuneri în sensul §-ului 33, punctul f).

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute, § 22: Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în registrul acționarilor cel puțin cu un jumătate an și ca atare cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală să depună, pe lângă revers, la dispoziția direcțiunii institutului, resp. la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, ori documentele de plenipotență. Dreptul de vot se poate exercita în persoană ori prin plenipotențiat, care numai acționar poate fi. Minoreni se reprezintă prin tutorii naturali ori legali ai lor, curanzii prin curatori, corporațiunile prin plenipotențiați, femeile prin bărbații lor. În aceste cazuri plenipotențiații pot fi neacționari conform §-ului 23. Acționarii în adunările generale până la cinci (5) acții după fiecare acție, dela cinci până la zece (5—10) tot după două (2), dela zece (10) în sus, tot după cinci (5) acții au un vot, conform §-ului 24.

NB. Pentru a putea participa activ la adunarea generală, domnii acționari sunt rugați a respecta §§-ii 22, 23 și 24 din statute. Pentru primirea acțiilor în depozit și emiterea reversalelor, sunt rugate toate institutele simulare membre ale «Solidarității».

Adunarea generală poate să iee decisiuni valabile, conform §-ului 26 din statute, când sunt prezenți cel puțin 15 membri acționari, cari reprezintă 300 de acții, făcând excepțiune singur cazul prevăzut în §-ul 29. În lipsa acestui număr se convoacă adunarea generală din nou în decurs de 15 zile. Valoarea concluzelor unei atari adunări, convocată a doua oară, nu mai depinde dela numărul determinat de membri și de acții.

Direcțiunea institutului.

Activa — Vagyon.		Contul Bilanț cu 31 Dec. 1915. — Mérlegszámja 1915. december hó 31-én.		Pasiva — Teher.	
	K f		K f		K f
Cassa — Pénztárcéskészlet	27,068·20	Capital social — Részvénytőke	200,000·—		
Cassa de păstrare postală — Postatakarékpénztár	303·56	Fond de rezervă — Tartalékjalap	35,420·—		
Giro-conto la Banca Austro-Ungară — Giro-számla az Osztrák Magyar banknál	1,085·51	Fond de pensiune — Nyugdíjalap	3,915·16		
Cambii — Váltótárca	159,305·—	Fond cultural și de binefaceri — Jótékonyágialap	931·54		
Cambii cu acoperire ipototecară — Jelzálogilag bizt. váltók	392,324·—	Fond disponibil — Rendelkezésialap	70·93	40,337·63	
Imprum. ipototecare — Jelz. kölcsön	124,512·—	Depuneri spre fructificare — Betétek	408,580·12		
Efecte — Értékpapírok	41,362·—	Depozite — Pénztári letétek	11,298·90	419,879·02	
Realități — Ingatlanok	91,851·20	Reescont — Visszleszámitolás	180,613·—		
Anticipațiuni — Előlegek	8,977·84	Lombard — Értékpapír kölcsön	7,200·—		
Conturi curente — Folyószámlák	8,202·89	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	734·—		
Diversi debitori — Különféle adósok	1,342·73	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	7,159·60		
Interese transitoare de reescont — Előrefizetett visszlesz. kamat	1,775·24	Profit curat — Tiszta nyereség	9,184·44		
Interese restante — Hátralékos kamatok	6,997·52				
	865,107·69				865,107·69

Debit — Tartozik.		Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.		Credit — Követel.	
	K f		K f		K f
Int. după dep. — Kamat betétek után	20,399·03	Interese — Kamatok	52,125·47		
Int. după reesc. — Kam. visszlesz. után	18,720·53	Provizii — Jutalékok	10,464·—		
Salare — Fizetések	8,237·51	Venite dela realități — Ingatlan utáni jövedelem	3,558·86		
Relut de cvartir — Lakbér	395·70	Interese de efecte — Értékpapír kamat	1,272·50		
Marce de prezență — Jelenléti jegyek	130·—				
Chirie — Házbér	250·—				
Spese curente — Folyókiöltségek	2,103·81				
Spese de călătorie — Utazási költségek	149·—				
Dare după interese de depuneri — Adó betéti kamut után	2,039·90				
Dare dir., com. și comp. de timbru — Egyenes, községi adó és bélyegill.	5,810·91				
Profit curat — Tiszta nyereség	9,184·44				
	67,420·83				67,420·83

Băsești, la 31 Decemvrie 1915. — Szilágyiállásfalva, 1915. december 31-én.

Mihail Bohățiel m. p., director executiv — vezérigazgató.

Dionisiu Pop m. p., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. George Pop de Băsești m. p., președinte — elnök. Vasile Pop m. p., vice-președinte — alelnök.
 Dr. George Pop m. p. George Maior m. p. Vasiliu Mica m. p. Antoniu Bălibanu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele și extrasele. Alulirott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgálta és az intézeti könyvekkel összhangzóknak és helyesnek találta.

Dominic Rațiu m. p., preș. — elnök. Vasile Gavriș m. p., v. preș. — alelnök. Ioan Coste m. p. Ioan Ilieșiu m. p.

Duployé). Iar dacă nu se observă din temelie și sistematic deosebirea între *ă*, *â* și alte sunete, unde rămâne ortografia fonetică?

Tot din considerațiuni fonetice am aflat de bine a scrie *i* (scurt), ca în cuvintele *iai*, *iarbă*, *iute*, *i-om*, *Iencea*, *iurist*, etc. cu un semn special de consonantă, pentru că în astfel de cuvinte și silabe *i* nu are viață fonetică de vocală independentă. Sunetele *o* și *e*, ca consonante, sunt mai rare.

Pentru grupe frecvente de 2-3 vocale vom avea înlesnirile noastre.

Interpunctiunea în partea elementară de stenografie poate rămâne cea obicinuită.

La partea teoretică a stenografiei vom atașa partea practică separat, conținând exerciții și stenograme, adică modele de scrisoare stenografică, modele, cari trebuiesc percurse la studiu, deodată cu textul corăspunzător din teorie.

În fine, deoarece se știe, că în stenografie se cetesc și lucruri nescrise, accentuăm separat și aici, că sistemul nostru *garantează prin legile sale, aceeace nu se scrie*.

Legile elementare ale stenografiei

— după sistemul stenotachigrafic. —

§ 1. Semnele stenografice pentru consonante au mărime egală (sunt de un grad), se scriu subțiri (fără apăsare, îngroșare) și se trag în partea principală a lor de sus în jos. Deosebim 4 clase principale de consonante, ordonate după gradul de frecvență și 2 clase secundare:

- I. Consonante dentale: *n, l, s, d, t*, (se termină ascuțite pe linia de scris).
- II. „ labiale: *v, f, m, b, p*, (se termină rotunde spre dreapta).
- III. „ palatale: *r, c, (k), g, j, x*, (se termină ascuțite spre stânga, pe linia de scris).
- IV. „ diverse: *ș, z, ț, ce, ge, st, șt, ț*.
- V. Grupe de două consonante în cari *r* ocupă locul al 2-lea, ca: *br, tr, cr, vr, fr, pr, gr*, etc.
- VI. Grupe de două consonante, în cari *l* ocupă locul al doilea, ca: *bl, fl, gl, ml, sl, vl, zl*, etc.

Explicare: Nu sunt motive serioase pentru a alege semne de diferite mărimi pentru consonante, decât cel mult în unele desinențe finale, sau în raporturi prea frecvente, dar și în cazurile acestea numai ca simboluri. Defectele semnelor de diferite mărimi sunt *legi multe și excepțiuni multe*, din contră avantajile semnelor de un grad pentru consonante se vor cunoaște mai bine din procedurile de simbolizare următoare. Frecvența mare a consonantelor *r* și *l* în grupe de consonante la locul al doilea s'a rezolvat de sistemul stenotachigrafic în mod practic prin atașarea serpentinei, pentru *r* jos, iar pentru *l* sus. Pentru consonanta *i* (scurt) destul de deasă în românește, am întrebuințat semnul consonantei *h* din original. De altfel semnele adaptate anume pentru limba română sunt: *ce, ge, ț, șt, ț*. Grupa de consonante *st* și *șt* din cauza frecvenței, merită semn deosebit.

§ 2. Prelungirea semnelor stenografice de consonante cu o linioară subțire, scurtă, piezișe în sus, în mărime de un grad, ne arată vocala următoare *e* (accentuat): *le, ne, veste, vede* etc.

§ 3. Prelungirea ultimului semn stenografic cu o linie scurtă, orizontală, ne indică silaba finală *-re*,

iar prelungirea cu o linie orizontală mai lungă ne indică terminațiunea *-nd*: *trecere, petrecere, vedere, ședere* etc. Exemple cu terminațiunea *-nd*, vom vedea mai târziu, după § 4.

§ 4. Vocalele, cari împreună cu consonante premergătoare formează silabe, se semnifică prin consonantele premergătoare imediat vocalelor, în mod simbolic, după șema următoare:

I. În legare îngustă. (semnele consonantelor se leagă între olaltă prin trăsături scurte, înguste):

1. Vocala *e*, prin consonante de mărimea unui grad, subțiri;
2. Vocala *a*, prin consonante de mărimea unui grad, apăsate, groase;
3. Vocala *o*, prin consonante de 2 grade, subțiri;
4. „ *u*, „ „ „ „ „ apăsate, groase;
5. Vocala *i*, prin consonante de 3 grade, subțiri;
6. „ *î*, „ „ „ „ „ îngroșite.

II. În legare largă: (semnele consonantelor se leagă între olaltă printr'o linioară de conjuncție mai largă, piezișe, în direcțiunea scrierei).

1. grupa *ea*, prin consonante de 1 grad, subțiri,
2. vocala *ă*, „ „ „ „ „ îngroșate,
3. grupa *oa*, „ „ „ „ „ 2 „ subțiri.

Explicare: Cele mai multe silabe sunt de construcția: *consonantă urmată de vocală*, de aceea cu considerare la frecvența astorfel de silabe se impune simbolizarea sistematică a vocalelor în rolul acesta.

Distincțiunea de grade nu trebuie măsurată geometric; este destul, dacă din mărimea relativă se poate distinge simbolul. Din șema aceasta de simbolizare sistematică ne mai rămâne pentru limba română o rezervă de 3 variațiuni pentru legarea largă, rezervă, pe care în stenografia elementară nu suntem siliți să o întrebuințăm. Îngroșarea, apăsarea nu trebuie exagerată.

În sistemul Gabelberger încă ne întâlnim cu proceduri de simbolizare a vocalelor, însă acestea nu sunt sistematice, consecvente și nici nu consideră vocalele ca părți de silabă. La sistemul Stolze-Schrey simbolurile sunt mai consecvente, însă din capul locului sunt nenaturale, dând ansă la o silabizare nesilabică. În sistemul Duployé simboluri de vocale în silabe nu există: aici se scrie literă de literă cu semnul fiecărui sunet. Sistemul Taylor neglijează vocalele din principiu.

Alegerea semnelor fundamentale pentru consonante în mărimi egale (de un grad) se impune prin mulțimea silabelor de natura celor descrise mai sus, dar și pentru alte simboluri consecvente. De aceea am adaptat un semn și pentru *i* (scurt) ca consonantă.

Abreviațiuni: (se numesc semnele stenografice, cari ne reprezintă în mod prescurtat și condensat cuvinte sau fraze frecvente (cari se întrebuințază adeseori în vorbire). Intercalăm câteva abreviațiuni, pentru ca cetitorul să se deprindă cu procedura de abreviațiune (prescurtare), care în sistemul stenotachigrafic *nu este arbitrară*. La fiecare abreviațiune arătăm și partea scrisă ad litteram. În scrisoarea obicinuită, încă se întrebuințază abreviațiuni, ca de es. a. c. = anul curent, f. = foarte etc. În stenografie însă abreviațiunile firește se întrebuințază în măsură mai mare):

este (-ste), **acesta** (-sta), **și** (abrev. arbitrară), **am** (deasemenea arbitrară), **de** (abrev. anume potrivită pentru firea limbii române), **niște** (-ște), **suntem** (s-tem),

avem (-em), **român** (-rom-), **în** (abrev. arbitrară), **fost** (-fo-), **are**, **zice** (z). Abreviațiunea *de* se scrie legată de cuvântul, la care se atașază prepozițiunea.

Exemple de citit și de scris: nene, fală, pete, pat, case, vase, zace, țara, țăran, mama, mamă, mâna, mâne, leg, geme, fața, masă, măsea, mă-sa, bune, prune, pune, brun, lume, lumina, glume, platină, plec, primăvara. Camera va zice: «dă-ne!» Ministru(l) va zice: «Nu vă dăm». Ce zice poporu(l)? Capu(l) lu(i) Moțoc, vrem. Nu-s parale mititele, nu-s fetițe frumușele. Fiind, scriind, lucrând, șezând, socotind etc. (vezi § 3).

§ 5. Dacă vocalele se află la începutul cuvintelor sau silabelor, sau dacă vocalele formează de sine silabe separate, acestea se vor scrie în mod caracteristic, cu semne elementare speciale: *a, e, ă, ea, o, oa, u, î, î, aii*. De es. om omu(l), oamenii, Astra, urs, urșii, etc.

Explicare: La începutul cuvintelor sau silabelor ne întâlnim mai rar cu vocale. Acestora le vom da semne speciale.

§ 6. În grupe de consoanante (adecă, dacă între două sau mai multe consoanante nu se aud vocale), consoananta premergătoare (sau consoanantele premergătoare, dacă sunt mai multe) se suprapun cu semnele lor. Aici observăm, că consoananta *s* premergătoare o simbolizăm cu un punct scris fluent, iar pe *r* premergător îl simbolizăm printr'un cerculeț. De es. mb, mp, mbr, sc, str, rm, etc.

Explicare: Procedura suprapunerii consoanantelor este o procedură comună la toate sistemele cursive, grafice. Alegerea consoanantelor în mărime de un grad ne ușurează și aici problema, fără să fim siliți a studii separat *diferitele contopiri* de semne, ca în sistemul Gabelsberger, iar simbolizarea celor mai frecvente consoanante în grupe: *s* și *r* d. es. în: *sb, sc, sg, str, etc.*, apoi *rc, rg, rm, rp* etc. ne ușurează cât se poate de mult problema *grupelor de consoanante*.

(Va urmă).

Două împrumuturi interne ale României.

S'a scris cu ocazia emiterii împrumutului intern al României, că acesta este primul împrumut național al regatului. De fapt primul împrumut național a fost emis la 11 Aprilie 1866, când Consiliul de miniștri, executând un vot al Adunărilor electivă, dat la 21 Februarie 1866, stabilește condițiile unui împrumut Național de 30 milioane lei vechi, destinat acoperirii datoriilor trecutului, cari făceau atât de precare finanțele publice.

Acest împrumut a fost emis pe cursul de 80 la sută pe timp de 3 ani, Guvernul obligându-se a rambursă subscriitorilor la 31 Martie 1867, 1868 și 1869 câte 100 lei, (vechi) pentru fiecare 80 lei (vechi). Obligațiunile au avut tipul de: 300, 1,500 și 3000 lei vechi, împărțite la rândul lor în câte trei secțiuni. Guvernul putea amortiza împrumutul și înainte de scadențele arătate, urmând a plăti în acest caz deținătorilor 86 jum. în cursul anului 1866, 93 la sută în 1867 și 100 la sută în 1868.

Cu toate aceste condițiuni, subscrierea, din lipsă de numărare, mergea greu, deși o comisiune de 11 membri fusese special însărcinată să propage avantajile împrumutului și să dea publicului deslușirile necesare.

Subscrierile n'au produs decât suma de lei 12.790,900 nominal (4.711,444 lei noi) sau efectiv 10.176,720 lei vechi, adecă 3.769,155 lei noi.

Exact după 50 de ani, la 11 Aprilie 1916, ministrul finanțelor regatului Român, stabilește condițiunea unui nou împrumut național fixat la un minimum de 150 milioane lei noi și pentru care se subscrie suma de 400 milioane.

Nimic nu exprimă mai bine, mai precis și mai lămurit, evoluția și progresul statului român, ca aceste cifre: *4.711,414 lei în 1866 și 400.000,000 lei în 1916.*

AGRICULTURĂ.

Situația agricolă.

Starea viilor. Conform rapoartelor inspectorilor viticoli asupra stării viilor la începutul lunii curente, prospectele recoltei anului curent sunt puțin satisfăcătoare. Timpul cald, ce este drept a împiedecat răspândirea peronosporiei, în schimb însă au fost număroase furtuni și grindini, cari în multe locuri au făcut pagube mari. Recolta anului curent va fi în general o *recoltă mijlocie slabă*, în unele ținuturi mai de șes ale comitatului Bichiș și Cenad viile sunt nimicite; recoltă bună promit numai cercurile Pécs, Eger și Miskolcz. În unele ținuturi pagubele sunt evaluate la 15—20%. *Prețul vinului arată, în general tendința spre urcare.* Prețurile variază de prezent între K 115—200 pro hectolitru.

CRONICĂ.

Bancnote noue à K 10. La 24 crt. Banca Austro-Ungară va pune în circulație bancnote noue à K 10. Nouele bancnote au data de 2 Ianuarie 1915, sunt de 150 milimetri late și 80 milimetri înalte și au pe hârtie, provăzută cu marcă de apă, pe o lature textul nemțesc, iar pe cealaltă lature textul maghiar. Cele două laturi se deosebesc una de alta atât în ce privește culoarea, cât și desemnul.

*

O centrală pentru cafea. În Budapesta s'a înființat, la inițiativa guvernului, o centrală pentru cafea, cu scop de a asigura aprovizionarea publicului cu cafea. Rezervele de cafea ale comercianților, firmelor și instituțiilor au trebuit anunțate Centralei, până la 22 crt., cu starea lor per 15 crt. Asemenea au trebuit anunțate și rezervele particularilor, dacă au trecut peste 50 kg. Centrala se îngrijește de aprovizionarea publicului cu